

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 701/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **O.P.R., s. r. o.**, Magnezitárska 9, Košice, IČO 36 171 638, zastúpenej advokátom JUDr. Michalom Treščákom, ml., Thurzova 6, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava II č. k. 26 Cb 133/2012-476 z 22. septembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 10. novembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 26 Cb 133/2012 sa sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne domáha proti žalovaným v 1. až 3. rade určenia neúčinnosti právneho úkonu – zmluvy o prevode obchodného podielu.

3. Uznesením č. k. 26 Cb 133/2012-142 z 23. apríla 2015 okresný súd poveril vypracovaním znaleckého posudku znalca z odboru ekonomiky a riadenia podnikov, odvetvia oceňovania a hodnotenia podnikov a každej zo sporových strán uložil povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania v sume 300 eur. Sťažovateľka preddavok v požadovanej sume uhradila

27. mája 2015. Vypracovaný znalecký posudok ustanovený znalec predložil okresnému súdu 13. októbra 2015 spolu s vyúčtovaním odmeny a náhrady nákladov v celkovej sume 5 276,26 eur.

4. Napadnutým uznesením sudca okresného súdu uložil sporovým stranám zložiť doplatok preddavku na trovy spojené s podaním znaleckého posudku, a to sťažovateľke v sume 1 019,07 eur (prvý výrok), žalovanému v 1. a v 2. rade každému v sume 1 319,07 eur (druhý a tretí výrok) a žalovanému v 3. rade v sume 1 119,07 eur (štvrtý výrok).

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou atakuje napadnuté uznesenie okresného súdu vo výroku, ktorým jej bola uložená povinnosť zložiť doplatok preddavku na trovy dôkazu a označuje za „nezákonné a nesprávne“ argumentujúc, že

a) ide o trovy konania, ktoré bol v rozhodnom čase povinný platiť štát podľa § 141 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) platného a účinného v čase doručenia znaleckého posudku okresnému súdu. Podľa sťažovateľky nemožno povinnosti, ktoré vznikli štátu za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy, automaticky preniesť na strany sporu. Zdôrazňuje, že povinnosť zložiť preddavok v sume 300 eur si riadne a včas splnila, pričom podľa jej názoru nemožno pripísať na vrub stranám konania skutočnosť, že okresný súd neodhadol výšku odmeny ustanoveného znalca;

b) povinnosť zložiť doplatok k preddavku na trovy konania jej bola uložená až po zrealizovaní znaleckého posudku;

c) okresný súd mal o znalečnom rozhodnúť ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, keďže podľa § 139 ods. 2 OSP bolo povinnosťou konajúceho súdu rozhodnúť do 30 dní od vykonania dôkazu;

d) v predmetnej veci rozhodol o výške preddavku na trovy dôkazu sudca, a nie vyšší súdny úradník, čím jej znemožnil podať proti napadnutému uzneseniu sťažnosť.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je námietka porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu. Napriek tomu, že sťažovateľka sa v petite ústavnej sťažnosti domáha zrušenia celého napadnutého uznesenia okresného súdu, jej ústavná sťažnosť smeruje len proti jeho prvému výroku, ktorým bolo sťažovateľke uložené zaplatiť doplatok preddavku na trovy dôkazu.

7. Zohľadňujúc námietky sťažovateľky predostreté v ústavnej sťažnosti, ústavný súd považuje v prvom rade za žiaduce zdôrazniť povahu napadnutého rozhodnutia okresného súdu, ktoré je rozhodnutím procesným. Opakovane judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecného súdu o procesných otázkach rovnako ako rozhodovanie o trovách konania vrátane trov dokazovania za integrálnu súčasť civilného súdneho procesu, ktorá je zásadne výsadou všeobecného súdu. Preto takéto rozhodnutia meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak ide o taký

exces z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika procesných rozhodnutí by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (porovnaj m. m. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, II. ÚS 495/2018, I. ÚS 440/2021).

8. Z dôvodov napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd uložil sťažovateľke (a žalovaným) zložiť doplatok preddavku na trovy dôkazu analogicky podľa § 253 ods. 2 a 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v spojení s čl. 4 ods. 1 a 2 CSP, keďže od účinnosti CSP už štát nie je povinný znášať trovy dôkazov a ide výlučne o povinnosť sporových strán (bod 9 napadnutého uznesenia).

9. Napadnutým uznesením sa teda nerozhodovalo o samotnej povinnosti uhradiť trovy konania, ktorá by bola ukladaná jednej či druhej strane sporu, ale o trovách dôkazu (§ 253 CSP), ktoré je neoddeliteľne spojené s procesom dokazovania a vykonávaním dôkazov (§ 185 a nasl. CSP). Ide o oblasť všeobecného súdnictva, do ktorej ústavný súd zásadne nie je oprávnený vstupovať (obdobne napr. I. ÚS 496/2020). V obdobných veciach už ústavný súd uviedol, že rozhodnutím o trovách dôkazu nie je v zásade možné zasiahnuť do sťažovateľmi označených ústavných práv, keďže nejde o rozhodovanie vo veci samej, ale ide o rozhodovanie vyskytujúce sa v procese dokazovania a procesnom priebehu konania, ktoré svojím obsahom a účelom nespadá do rozsahu akéhokoľvek hmotného či procesného ústavou alebo dohovorom garantovaného a chráneného práva alebo princípu (II. ÚS 495/2018, II. ÚS 150/2020).

10. Hoci možno súhlasiť so sťažovateľkou, že okresný súd mal rozhodnúť o znalečnom v 30-dňovej lehote podľa vtedy platného a účinného § 139 ods. 2 OSP, keďže znalecký posudok bol okresnému súdu predložený ešte 13. októbra 2015, pričom v prípade, ak by znalečné nebolo kryté preddavkami zloženými stranami sporu, vo zvyšnej časti by sa uhradilo z finančných prostriedkov štátu podľa § 141 ods. 4 OSP. Taktiež je možné dať za pravdu sťažovateľke, že okresný súd neidentifikoval predpokladanú výšku trov dôkazu optimálnym spôsobom, keďže najprv uložil sporovým stranám uhradiť preddavok na trovy dôkazu každej po 300 eur (t. j. spolu 1 200 eur), no vyčíslená suma odmeny a nákladov znalca napokon predstavovala sumu 5 276,26 eur. Okresnému súdu by tiež bolo možné vytknúť postup, ktorým ukladá sporovým stranám povinnosť uhradiť doplatok preddavku na trovy dôkazu po siedmich rokoch od vykonania a predloženia znaleckého posudku, keďže v tomto prípade možno len ťažko uvažovať o preddavkovej povinnosti, ktorej hlavným účelom je efektívne zabezpečenie dôkazného prostriedku. V tomto prípade však bol znalecký úkon už dávno zrealizovaný, ako na to upozorňuje sťažovateľka v ústavnej sťažnosti, preto nie je správne ani analogické použitie § 253 ods. 3 CSP, podľa ktorého ak strana v lehote stanovenej súdom nezloží preddavok, súd navrhnutý dôkaz nevykoná.

11. Napriek týmto konštatovaným pochybeniam okresného súdu ústavný súd nepovažuje napadnuté rozhodnutie o povinnosti doplatiť trovy spojené s vykonaním znaleckého dokazovania za ústavne neudržateľné. Civilný sporový poriadok totiž na rozdiel od Občianskeho súdneho poriadku už neobsahuje ustanovenie obdobné § 141 ods. 4 OSP, podľa ktorého trovy dôkazov, ktoré neboli

kryté preddavkom, hradil štát, čo musia sporové strany v súvislosti so znaleckým dokazovaním zohľadniť. V posudzovanej veci je pritom podstatná tá okolnosť, že zaplatený preddavok predstavuje trovy konania sporovej strany, ktorá preddavok na účet súdu zložila. Za podmienok vymedzených v § 255 a § 256 CSP prizná súd sumu zodpovedajúcu jeho spotrebovanej časti strane ako náhradu trov konania (voči protistrane) a ak by nárok na náhradu trov konania nebol priznaný žiadnej sporovej strane, uloží súd povinnosť nahradiť trovy dôkazu tej z nich, ktorá príslušný dôkaz v konaní navrhla, a v prípade dôkazu vykonaného bez návrhu proti tomu, v záujme koho bol dôkaz vykonaný. Z toho je nesporné, že sťažovateľka v prípade úspechu či neúspechu v spore nebude uloženou povinnosťou zložiť preddavok, resp. doplatok na trovách, v konečnom dôsledku ukrátená na svojich právach (porovnaj I. ÚS 236/2019, I. ÚS 389/2021). V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že v zmysle jeho judikatúry až otázka náhrady trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu intenzitu.

12. Ústavný súd v tomto smere považuje za potrebné dodať, že odborná literatúra ponúka riešenie tejto vzniknutej situácie, t. j. ak trovy dôkazu presahujú hodnotu zloženého preddavku, aj tým spôsobom, že konajúci súd priznaná oprávnenej osobe (znalcovi) nárok na náhradu trov konania podľa § 262 ods. 1 CSP proti konkrétnej sporovej strane. Oprávnená osoba je tak odkázaná až na konečné rozhodnutie o náhrade trov konania (*Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol.* Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016. s. 905). Takýto všeobecnými súdmi zvolený postup bol pritom v rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyhodnotený ako ústavne akceptovateľný (napr. I. ÚS 389/2021, IV. ÚS 385/2021).

13. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že namietané rozhodnutie nesignalizuje žiaden závažný procesný excés a ani zásah do označených práv sťažovateľky, ktorých porušenie namieta a v danom prípade teda nebol daný priestor na uplatnenie jeho kasačnej právomoci. Záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti totiž odôvodňuje aj ústavnoprávny rozmer, čiže ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

14. Sťažovateľka napokon dáva do súvisu zásah do svojich práv aj s tým, že napadnuté uznesenie nevydal vyšší súdny úradník, ale priamo sudca okresného súdu. Civilný sporový poriadok však na rozdiel od § 262 nestanovuje, že rozhodnutie o povinnosti zložiť preddavok podľa § 253 CSP vydá obligatórne vyšší súdny úradník a strane je tak umožnené podať proti takému rozhodnutiu sťažnosť. Teda iba to, že v danej veci rozhodol sudca, a nie vyšší súdny úradník, nemôže samo osebe spôsobiť zásah do ústavných práv sťažovateľky, preto ústavný súd vyhodnotil aj túto sťažnostnú námietku ako nedôvodnú.

15. Vzhľadom na to, že ústavný súd nezistil možnosť porušenia označených práv sťažovateľky namietaným výrokom uznesenia okresného súdu, ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

16. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu, bolo bez opodstatnenia zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite, keďže rozhodovanie o nich

je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu